

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (HE 173/2024 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Saara Karttunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Mirka-Tuulia Kuoksa, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelija Tuomas Pulkkinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Eeva Nykänen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esitykseen sisältyy jakso esityksen suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä. Esityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

Valiokunnan lausunto PeVL 58/2024 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Hallituksen esityksen tarkoituksena on muuttaa alkoholilakia siten, että mahdollistetaan alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuten alkoholijuomien toimitus. Ehdotuksen tarkoituksena on toteuttaa muutokset ikärajavalvonta turvaten.

(2) Hallituksen esitykseen sisältyy sääntelyn merkitys huomioiden verraten laaja jakso lakiehdotuksen suhteesta perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Perustuslakivaliokunnan mielestä esitys on sääätämisyjärjestysperustelut mukaan lukien valmisteltu huolellisesti, minkä johdosta valiokunta voi lakiehdotuksen sääätämisyjärjestysten arvioinnissa tukeutua sääätämisyjärjestysperusteluissa esitettyyn.

(3) Perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esityksen lakiehdotuksen 17 a §:n 2 momentin säännös lupaviranomaisen toimivallasta määrätä alkoholijuomien toimituslupa- ehtoja ja rajoituksia on kuitenkin liian avoin. Viranomaisen toimivallan liittämistä toimituslupa- ehtoja tulee perustua riittävän täsmällisiin lain säännöksiin (ks. esim. PeVL 46/2016 vp, s. 3 ja PeVL 13/2014 vp, s. 2). Säännöksen avoimuudella on erityistä merkitystä lakiehdotuksen mukaisen valvonnan täsmällisen määrittelyn ja 71 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisen seuraamusmaksun määrittämisedellytyksiin kohdistuvan täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksen kannalta. Sääntelyä on syytä täsmentää.

(4) Hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että ehdotetusta muutoksesta voi aiheutua joitakin haitallisia vaikutuksia sekä ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin yleisesti että lasten ja nuorten hyvinvointiin ja yksilölliseen kasvuun. Valtioneuvoston on syytä seurata ehdotettujen muutosten vaikutuksia erityisesti perheisiin ja lapsiin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain sääätämisyjärjestyksessä.

Valiokunnan lausunto PeVL 58/2024 vp

Helsingissä 28.11.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mikael Koillinen